

Stigman ja syrjinnän vähentäminen sosiaali- ja terveyspalveluissa

MITÄ?

Päihde- ja riippuvuusongelmiin liittyy stigmaa

Stigma tarkoittaa ihmiseen tämän olemuksen, toiminnan tai sairauden vuoksi liitettyä kielteistä mielikuvaa. Se ilmenee syyllistämisenä sekä epäoikeudenmukaisena ja syrjivänä kohteluna.

Päihteitä käyttävä ihminen joutuu stigmatisoiduksi eli leimatuksi esimerkiksi silloin, kun riippuvuus nähdään vastuuttomuutena tai itse aiheutettuna ongelmana. Jos ammattilaisella on päihteiden käyttöön tai riippuvuuteen liittyviä kielteisiä mielikuvia, asiakkaan tukeminen tai hoitaminen voi tuntua hänestä haastavalta.

Stigma voi näkyä myös organisaation tai yhteisön haluttomuutena panostaa päihde- ja riippuvuuspalveluihin tai heitä kohtaavien työntekijöiden toimintaedellytyksiin. Tämä voi johtaa puutteelliseen resursointiin.

MIKSI?

Stigma vaikeuttaa hoidon ja tuen saamista

Silloinkin kun päihde- ja riippuvuuspalveluita on tarjolla, ne eivät aina ole saavutettavissa. Kuten silloin jos ihmisen toimintakyky on alentunut ja häneen kohdistuu vaatimuksia, joihin hän ei riippuvuussairauden ja arjen hallinnan haasteiden vuoksi pysty vastamaan.

Hoitoon hakeutuminen voi viivästyä, jos ihminen pelkää huonoa ja syrjivää kohtelua joko aikaisempien kokemustensa tai toisten palveluita käyttäneiden kertomusten vuoksi. Laittomia päihteitä käyttävä ihminen ei välttämättä uskalla kertoa ongelmistaan, jos pelkää, että siitä seuraa rangaistus tai muu seuraamus.

Ihmisen kokemus ja havaitsema stigma voi lisäksi vaikuttaa hänen käsitykseensä itsestään ja omista mahdollisuuksistaan. Ihminen voi kokea, että hän ei ole hoidon ja tuen arvoinen tai että hän ei kykene suoriutumaan asetetuista vaatimuksista.

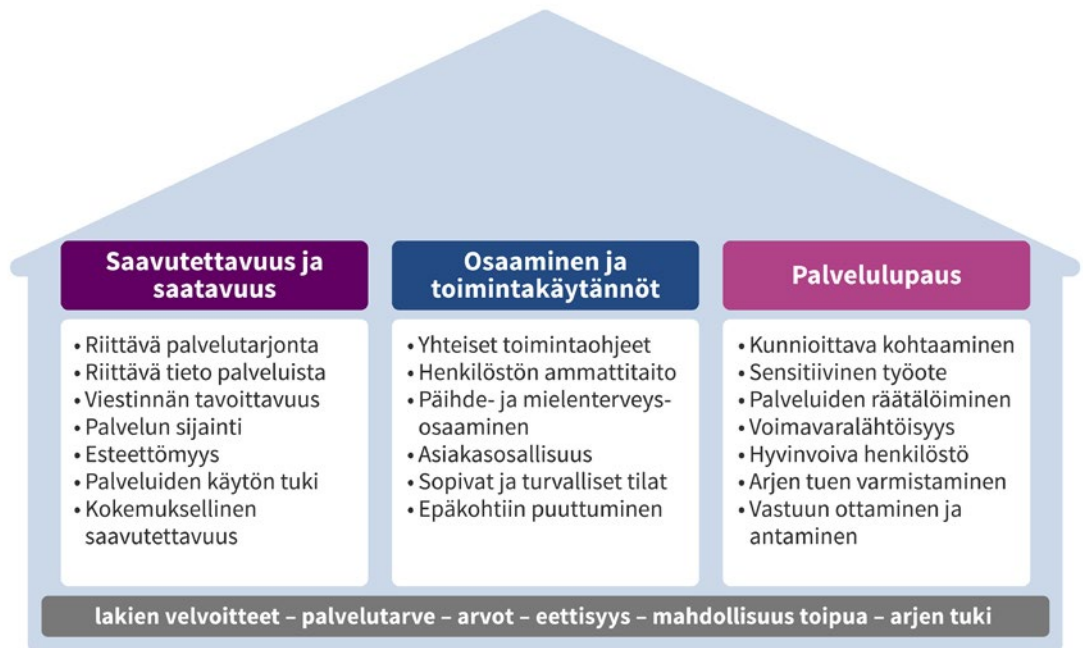
MITEN?

Mahdollistetaan palveluihin hakeutuminen, palveluissa pysyminen ja toipuminen

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikki saavat tarvitsemansa palvelut riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta ja vakaumuksesta, mielipiteistä, vammasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai terveydentilasta.

Eettinen kohtaaminen on kunnioittavaa ja sensitiivistä vuorovaikutusta sekä asiakkaan toipumisen edellytysten varmistamista. Päihde- ja mielenterveysosaaminen, vuorovaikutustaidot sekä omien asenteiden ja arvojen tunnistaminen auttavat ammattilaisia kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja tilanteita.

Syrjimätön palvelukulttuuri varmistaa päihde- ja riippuvuuspalveluiden saavutettavuuden eri asiakas- ja väestöryhmille, luo edellytykset laadukkaalle palvelulle ja mahdollistaa sen, että ihmiset voivat saada palveluista niiden parhaan mahdollisen hyvinvointi- ja terveyshyödyn.

Syrjimätön ja toipumista edistävä palvelukulttuuri.

Syrjimättömän ja toipumista edistävän palvelukulttuurin tunnuspiirteitä

Tarkistuslista

- Meillä kuullaan asiakkaita ja henkilöstöä ja korjataan tunnistettuja epäkohtia.
- Vastaanotto- ja asiakastilamme ovat kaikille turvallisia ja mahdollistavat ihmisen yksityisyyden suojan varmistavan kohtaamisen.
- Viestimme päihde- ja riippuvuuspalveluistamme eri kanavissa ja viestinnässä huomioidaan kohderyhmät, joiden tavoittamiseen tulee erityisesti panostaa.
- Meillä voi asioida päihtyneenä.
- Meillä on mahdollista räätälöidä ihmiselle yksilölliset tarpeet huomioiva palvelukokonaisuus.
- Me kehitämme toimintaamme yhdessä asiakkaiden ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.
- Meillä tarjotaan työntekijöille yhdenvertaisuuteen liittyvää koulutusta.
- Meillä on mahdollisuus osallistua päihde- ja tai mielenterveysosaamista vahvistaviin lisä-/täydennyskoulutuksiin.
- Meillä puututaan leimaavaan tai syrjivään kohteluun, puhetapaan tai viestintään.
- Meillä tiedostetaan, että ihmisellä voi olla taustallaan epäonnistuneita kohtaamisia ja huonoja palvelukokemuksia ja tehtävämme on luoda uskoa toipumisen mahdollisuuteen.

Yhteystiedot

Teija Strand
kehittämispäällikkö, etunimi.sukunimi@thl.fi
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | [@THLorg](#)

Minna Kesänen
kehittämispäällikkö, etunimi.sukunimi@thl.fi
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | [@THLorg](#)